

ХРИСТИАНСКИ ВѢСТЪ

МѢСЕЧНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ

ГОД. XVII

МАРТЪ, 1908 Г.

БРОЙ 3.

Появата на протестантството и развоятъ на протестантската пропаганда въ България.

Подъ горного заглавие, въ серията на Библиотека: „Слово Божие“, свещеникъ Булатовъ е съставилъ една книжка отъ 55 стр., която издава Търновското Свещеническо Братство: „Евтимий Патриархъ Търновский“. Книжката е написана съ полемическа тенденция; но за голѣма жадостъ въ нея нѣма нищо ново, нищо което не се е писало и повтаряло прѣди 10—15 години; може дори да се каже, че и по-главнитѣ факти досѣжно дѣятелността на протестантскитѣ проповѣдници сж заети отъ книгата на Г. Димитрова: „Княжество България“, ч. I, издадена прѣди четирнадесетъ години и отъ брошурката на покойния Т. Икономовъ: „Протестантската Пропаганда“, издадена около сжщото врѣме. Четешата публика имаше право да очаква нѣщо ново и много обективно и по-пълно разгледвае дѣятелността на евангелскитѣ проповѣдници въ всичкитѣ ѣ отдѣли, а не само повторение на нападки облѣчени въ изтъркани фрази нееднократно опровергнати отъ насъ и отъ други евангелисти.

Прѣдъ видъ на всичко това горнята книжка на свещеникъ Булатова не заслужава сериозното внимание на четешата публика; ала тъй като тя ще попадне въ

ръцѣтъ и на немалцина, които не сж чели книгитѣ и брошуркитѣ, отъ които сж черпени по-важнитѣ свѣдения, що тя съдържа, то и ние ще я разгледаме въ кратцѣ за да подкрѣпимъ своитѣ твърдения.

Въ краткия прѣдговоръ на книжката си авторътъ казва, че се постаралъ споредъ силитѣ си да подбере материалъ отъ разни източници, които скомбиниратъ и наредилъ въ настоящата си сборка*); „така че читателътъ да може да намери послѣдователни отговори на горнитѣ въпроси“. Тѣзи въпроси, изложени сжщо въ прѣдговора сж: „кой е измислялъ протестантското учение; кога, какъ и при какви обстоятелства се е развилъ на западъ; какъ се е разпространило изобщо; съ каква цѣль сж се вмѣкнали американскитѣ мисионери въ България и какъвъ е билъ тѣхниятъ успѣхъ отначало; какъ се образували и възпитали тѣхнитѣ замѣстници тукъ; каква роль сж играли протестантитѣ въ врѣме на нашето освобождение прѣдъ протестантскитѣ консули, и какъвъ успѣхъ сж имали досѣжно свободната мисль въ България; какви и колко сж протестантскитѣ училища въ

*) Трѣба да кажемъ, че пълното заглавие на книгата е: Сборка. Появата на протестанството и др

България и по каква програма учатъ въ тѣхъ; за какви се приготвяватъ въ тия училища, и какви ставатъ излѣзлитѣ отъ тѣхъ отпослѣ“ и др.

Сътаме за излишно да разгледаме историческата частъ на книжката досѣжно появата на протестантизма въ Западна Европа, а ще пристъпимъ да разгледаме въпроситѣ, касаещи се до появата на евангелското дѣло въ България и дѣятелността на американскитѣ мисионери и българскитѣ проповѣдници. Краткото изложение на автора за дохождането на първитѣ американски мисионери въ България е много непълно. За тази непълнота авторътъ нѣма никакво извинение, тъй като той е билъ длъженъ да събере много по-точни и по-пълни свѣдения по този въпросъ. Тѣй напиримѣрь, той споменува само за нѣкои отъ първитѣ мисионери: Морсъ и Байнгтонъ, а за Кларкъ и Хаскелъ и за тѣхната работа нищо не споменува. Името на г-на Кларка споменува само веднѣжъ въ свръзка съ имената на добри извѣстия и покойния Д-ръ Лонгъ (не Лангъ) и Д-ръ Претиманъ, (а не Бритманъ). Върху важния въпросъ: гдѣ най-напрѣдъ сж се установили послѣднитѣ двама мисионери, колко години сж работили въ България, кога сж се оттеглили, авторътъ сжщо нищо не казва. Ето каква прѣцѣпка дава авторътъ за дѣятелността на първитѣ американски мисионери: „Къмъ тѣзи хора (мисионери-тѣ) ние сме готови да покажемъ най-голяма снизходителностъ, защото и дѣйствиата имъ бѣха по-умѣрени и послѣдствитѣ отъ тѣзи дѣйствиа по безвредни. Тѣ се опитаха да наложатъ печата на своето учение върху религиозния нашъ животъ; но направиха това съ извѣстна прѣдпазливостъ, съ извѣстна деликатностъ, която не докличаше тѣй остро нито нашето народно чувство, нито нашето религиозно настроение“ (стр. 14). Авторътъ тукъ тамъ прави за мисионеритѣ и такива твърдения, които просто възбуждатъ смѣхъ. Ето единъ примѣръ: „Протестантскитѣ мисионери, които се вмѣкнали въ

нашето отечество, не сж имали за цѣль разпространението на християнството, за което тѣ иматъ досущъ слабо, и по повърхностно понятие.“ Значи, споредъ автора, че Д-ритѣ Лонгъ и Байнгтонъ, доктори по богословие, сж имали слабо понятие за християнството, което авторътъ и неговитѣ съмишленици само право разбирали. Не е ли смѣшно да се правятъ такива нелѣпи твърдения?

Авторътъ обнаружава жалкото си и неизвинително не-вѣжество, като казва че гр. Ловечъ билъ главниятъ пунктъ на Методистката Епископална Мисия въ Сѣверна България. Защо не е питалъ нѣкои евангелски християнинъ, та да се освѣдоми по точно както върху този, както и върху други въпроси? Говорейки за конгрегационалистката църква, той казва, че думата *конгрегационалистка* произхождала отъ *конгресъ* (съборъ), а всѣки ученикъ, малко много запознатъ съ латински, ще му каже, че думата произхожда отъ *congregatio* (църковно събрание). Макарь и да цитира „Уставътъ на Бъл. Езан. Ц-ви“ и „Дисциплината на М. Е. Ц-ва“, авторътъ не е успѣлъ да схване сжществениѣ чѣрти на църковнитѣ управления на двѣтѣ мисии въ България. Тѣй, напиримѣрь, описанието на Методисткитѣ диаconi на стр. 24 е съвсѣмъ погрѣшно. Намъ не остава ни време ни мѣсто да посчитимъ на всичкитѣ неточности въ книжката; оставаме на читателитѣ да сждатъ до колко е билъ той вѣренъ въ подбиране на материала си.

„Протестантитѣ“, казва авторътъ, „основаватъ своето учение само на Св. Писание, тълкувано по личното разбиране на всѣкого.“ Това твърдение лесно може да въведе въ заблуда наивни четци, за туй че то съдържа полуистина, а полустинитѣ сж най-опасни. Не е вѣрно, че Св. Писание се тълкува по личното разбиране на всѣкого. Вѣрното е, че подготвенитѣ по своето положение и учение лица да тълкуватъ Св. Писание не сж обвързани въ тълкуването на Библията, отъ никакви традиции или отъ тълкуванията на св. отци. Тѣ разгледватъ и тъл-

куванието на рѣченитѣ отци; но сж свободни да ги отхвърлят или да ги приемат, ако ги намѣрятъ съгласни съ ясниа смисълъ на библейския текстъ или съ духа на Св. Писание. Въ този смисълъ може само да се приема *лично разбиране*, а не въ вулгарния смисълъ — кому както скимне.

Всичко, що се говори за И. Тонджорова, И. Иовчева, Д. Назърски (стр. 41—46), на много мѣста е заето, дума по дума, отъ книгата „Княжество България“ на Г. Дамитровъ (стр. 136—144); но авторътъ ни единъ път не счита за нужно да спомене отъ гдѣ зема тѣзи тѣй злѣ компрометиращи рѣченитѣ лица факти.*) Всѣки може да сжди колко добросъвестно е изпълнил авторътъ възложената нему задача — да осветли православнитѣ върху дѣятелността на евангелскитѣ проповѣдници въ България. Прѣстжплението никой не защитава; но да ли фактътъ, че 3—4 души въ една църква съ скандалозно поведение показва, че всички въ казаната църква сж съ такво поведение. Евангелиститѣ не държатъ членове съ лошо поведение нито единъ день, а какво прави българската православна църква съ хиледитѣ свои членове съ явно недобро и скандалозно поведение, оставаме на автора да ни каже, защото намъ нито врѣме би ни останало, нито мѣсто би ни постигнало, ако рачехме да разбутаме тази рана въ православната църква. Съ съжаление казваме това, и такива защитници на православиято като св. Будатовъ ни принуждаватъ да го казваме.

„Православната църква и вѣра никога нѣма да бждатъ подкопани и подривани отъ протестантското учение, докато православнитѣ църковно-служители се крѣпятъ на висотата на своето положение, съгласно учението на боговдхновенитѣ отци, пастири и учители църковни.“ Никой не иска да подкопава и подрива православната църква; но това, за което не само ние, но и немалцина сериозни и здравомислящи православни съжеляватъ, е

*) Сжщо и казаното за Б. Паламидовъ въ ст. 50—53 е заето отъ горѣпосочената отъ насъ книга.

печалния фактъ, че мнозинството православни църковнослужители не се крѣпятъ на висотата на положението си, съгласно ученията на Божиято Слово, което протестантскитѣ миссионери прѣведоха на нашия матеренъ езикъ да могатъ да го четатъ и изучаватъ за назидание и православно и евангелисти.

На края на книжката си, свещеникъ Будатовъ похвалява евангелиститѣ за начина, по който тѣ пазятъ недѣлния день и съжелява, дѣто, макаръ и нищо да не прѣчи на православнитѣ да правятъ сжщото; тѣ обаче не го вършатъ. И отъ гдѣ тая разлика между евангелисти и православни? Авторътъ не си задава този въпросъ. Отъ това, ще кажемъ ние, че евангелиститѣ се стараятъ, както по отношение къмъ пазене на недѣлния день, тѣй и въ всѣко друго отношение, да се съобразяватъ съ Словото Божие. Намъ би било приятно въ това отношение да се надварватъ православнитѣ съ насъ; отъ такова надварване ще има морална полза за народа ни.

Като прочетохме книжката, неволно си зададохме въпроса: защо сж такива книжки? Не е ли губене врѣме и хабене енергия да се пишатъ такива груби нападки противъ еднородци, съ религиознитѣ убѣждения на които авторътъ на книжката не е съгласенъ? Религиозни убѣждения не се налагатъ. Въ България има религиозна свобода. Всѣки е свободенъ да се присѣдини, къмъ която християнска църква иска; слѣдъ щателно изслѣждане всѣки ще си остане въ сформиралитѣ се у него убѣждения. Вѣкътъ на бѣснитѣ полемики и на религиознитѣ прѣслѣдвания е миналъ безвъзвратно. Полемиката е отживѣла вѣка си; сега е отворено широко поле за *иреника*. Нека се сплотятъ всички християни и се опълчатъ противъ общия врагъ — безвѣрието, грубия материализъмъ и атеизма. Догдѣто не сторятъ това всичкитѣ клонове на християнската църква, не можемъ да очакваме възтържествуването на Христовото царство на земята.

Християнски ентусиазмъ.

Много се е писало и пише против християнския ентусиазмъ. Ревностъ не по право разбиране се е толкова осждала, че едва ли остава да се прибави нѣщо отъ това гледище. Ала сѣ пакъ остава великъ и сериозенъ въпросъ, който изисква отговоръ. Ревностъ безъ знание и право разбиране по опасна ли е отъ знание безъ ревностъ? Нѣкои хора тѣй добръ знаятъ, що Богъ изисква и отъ що се нуждае човѣчеството — такова висше чувство за приличието на нѣщата и за равновѣсието между вѣра и дѣла — че човѣкъ не може да не имъ се удивява. Богъ имъ е открилъ толкова много, ве човѣкъ се двоуми да разколебае вѣратата имъ въ сами тѣхъ като оракули Божии. Има и други хора не съ такава изтъвчена ватура, пазиатели на по малко отъ Божията истина — чрѣзъ които Богъ като че ли върши дѣлото си въ свѣта. Тѣ правятъ грѣшки, тѣ се прѣвѣзватъ, тѣ шокиратъ изтъвченитѣ ни чувства; ние искаме да бѣха малко по учени и не толкова ревностни — ала нѣкакъ си, тѣ сѣ успѣватъ да извършатъ нѣща, за които ученитъ не сж дори блѣнували. Свѣтътъ не може да се трогне другоаче освѣнъ съ ентусиазмъ, и дори и въ областта на ученieto ние научаваме толковъ отъ ревностнитѣ колкото отъ чисто ученитъ. Апостолъ Павелъ най-малко е придалъ на свѣта съ своето богословие. Неговтъ животъ и неговата душа, пламтяща съ светъ ентусиазмъ за Христовата кауза, съставляватъ най-великиятъ придаткъ на човѣшкия животъ. Ученieto се е съживявало повече отъ търговията и миссионера, отколкото отъ политическия економистъ или отъ тогосъ, който не иска да разбере нуждата за поучаване на всички народи. Нека допуснемъ, че модернитѣ евангелизатори прибѣгватъ до сензационенъ методъ за привличане вниманието на уличнитѣ тълпи. По-образованитѣ и по-изтъченитѣ, разбира се, бѣха скърбили въ та-

къвъ случай и бѣха желали да не ставаше това. Ала прѣди да ставемъ критики, нека се първо запитъ ме, да ли знаяйки по-прѣвѣзходенъ начинъ, ние дѣйствително го туряме въ дѣйствиe. Да желаемъ спасението на свѣта, и да знаемъ какъ трѣба да се извърши не е достатъчно за постигане цѣльта. Не може да се не възмущава човѣкъ отъ виковетъ и крѣсцитѣ противъ въпроси, шо се касаятъ до душата. Прѣди да се рѣши църквата да критикува, тя трѣба първо да се запита, шо върши тя съ званieto, шо притежава. Християнството зове на велика работа, доставя крѣпкъ мотивъ и настоява на спешность. Христосъ удари печата на Своего одобрение на ревността. „Азъ трѣба да върша работата на Тогова, Който Ме е пратилъ. дондѣ е день,“ възвѣстилъ Учителтъ. Той се намиралъ подъ Божествено принуждение. И въ Негово врѣме имало нѣколцина, които нимаи ревностъ безъ знание. Тѣ не били Негови ученици, но пакъ изпѣждали бѣсове въ Негово име. Приближенитѣ до Христа сж възмущавали отъ ентусиазма и методитѣ имъ. Исусъ казалъ: „Оставете ги, защото които не сж противъ Мене, съ Мене сж.“ Христосъ рѣшилъ и въпроса за приличното отношение между ревността и знанието. Ентусиазичното вършене волята Божья, казва Христосъ, докарва знание. Кой смѣе да оспори това, срѣщу всесвѣтската история? Никой здравомислящъ човѣкъ не иска *истерия* въ религията; тя изглежда доволно злѣ въ политиката. Безпорно нѣща неприлични се вмѣкватъ и въ методитѣ за християнска работа. Има много ревностъ безъ знание. Ала има и немалко нѣща у християни, които се касаятъ до благоприличие повече отколкото до духовенъ животъ. Сжщо и много знание се прахосва въ критика, вмѣсто въ показване на свѣта по-прѣвѣзходенъ пътъ чрѣзъ света страсть.

КРЪСТЪТЪ ПРИВЛИЧА ХОРАТА ПРИ БОГА.

Христосъ е прѣдъ насъ като съвършениятъ мъжъ. Обвиненията на Неговитѣ неприатели не сж направили впечатление на свѣта. Той стои самъ. Хората се удивяватъ, тѣ хвалятъ, ала тѣ продължаватъ да грѣшатъ.

Христосъ е прѣдъ насъ като великиятъ учителъ. Никога не е говорилъ човѣкъ както този човѣкъ говори. Никога не е училъ Той лъжливъ урокъ по правото. Никога не е давалъ откровение отъ Бога, неподкрѣнено отъ всесвѣтската свѣсть. Никога не е прѣдставлялъ недостоенъ мотивъ да възбужда хората да вършатъ Неговата воля. Свѣтската философия не е занемарила ни една дума отъ Неговата мъдрость. Нищо не е било прибавено на Неговия етически законъ. И при все това хората сѣ живѣятъ въ грѣхъ, далечъ отъ Иисусова животъ.

Ала Иисусъ на кръста привлича човѣцитѣ при Себе Си. Неговото слово: „Богъ толковъ възлюби свѣта, што даде Своя Единороденъ Синъ за да не погине всѣкой който вѣрва въ Него, но да има животъ вѣченъ“, говори на сърцето. Неговитѣ чудеса ни омайватъ, ала „Прощаватъ ти сж грѣховетъ ти“ говори на

тайнитѣ клѣти на душата. Народътъ казва: „Никога не говорилъ човѣкъ тъй както този човѣкъ“, ала стотникътъ казва: „Наистина Този е Синъ Божий“. Не Иисусъ Човѣкътъ, не Иисусъ Великиятъ Учителъ, но Иисусъ Спасителятъ на човѣцитѣ, привлича човѣцитѣ при Бога. „Господъ възложи на Него безаконията на всица ни“. Този Иисусъ е, който носи нашатъ грѣхове, Божия Синъ, който прави умилоствение за нашата виновность, отговаря на нуждитъ на душата, привлича човѣци при Себе Си. Умилоствлението трѣба всегда да е централната мисль въ вѣстѣта на Църквата къмъ човѣцитѣ. „Боже, бди милостивъ Менѣ, е вѣктъ на свѣта. Този вѣкъ се изгрѣва изъ устнитѣ на виновнитѣ; той се издава отъ изгнчченитѣ, защото като се приближаваме при Бога, ние биваме поразени отъ чувството на грѣха. На този вѣкъ отговори Иисусъ на кръста — Иисусъ издигнатъ за да види свѣтътъ Божията любовь, Иисусъ носящъ нашитѣ грѣхове въ душата Си, умиращъ за насъ. Това, и само това, привлича човѣцитѣ при Христа и Бога.

ИОАНЪ ЗЛАТОУСТЪ. *)

Единъ отъ великитѣ отци, заслужаващи и радващи се на почитанието на всемирната църква, е безпорно и Иоанъ Златоустъ. Той билъ роденъ въ Антиохия въ 347 год. Като Григория Назианзенски и блажения Августинъ, той ималъ прѣвзходна майка христивка Антуза, която, съ прилѣжната си добродѣтель и отличното си благочестие, вдѣхвала уважение и на самитѣ езициници. За нея, именно, билъ заставенъ да извика Либаний, най-отличниятъ риторъ и книжовенъ прѣд-

ставителъ на езичеството въ края на четвъртото столѣтие: „Ахъ, грѣцки богове! Какви чудесни жени има между християнитѣ!“ Антуза се омажила за виденъ воененъ чиновникъ въ Антиохия, но овдовѣла на двацетъ годишната си възраст, и си останала вдовица, като посветила себе си изключително на религията и на възпитанието на дѣцата си. Тя посѣла сѣмената на ранното благочестие въ душата на сина си Иоана, при все че като Григория Назианзенски, Августина и дру-

*) По случай 1500 годишнината на паметта на този великъ мъжъ, тържественно отпразнувана отъ Западната Църква въ Цариградъ прѣзъ миналия мѣсець януари, и наскоро слѣдъ това и въ Римъ.

ти синове на християнски майки, той не билъ кръстенъ до зрѣла възраст. Сжже-врѣменно тя му дала възможность да добие висше образование въ школата на Либания, който го считалъ най-добъръ свой ученикъ и желаялъ той да стане неговъ приемникъ като професоръ по риторика. Иоанъ станалъ риторъ, ала наскоро той напусналъ свѣта и рѣшилъ да посвети себе си изключително на религията. Слѣдъ като свършилъ нареденото по катахизисъ наставление, той билъ кръстенъ отъ Антиохийския епископъ Мелетий. Първото му побуждение слѣдъ обръщането му къмъ Бога било да пригърне монашеския животъ, който, откакъ бѣше далъ примѣръ Св. Антоний Египетски, патриархътъ на монаситѣ, и откакъ му бѣха дали санкции на своя авторитетъ такива мжже като Атанасия, Василий Великий, двамата Григориевци, Амвровий, Иеронимъ и Августинъ, бѣше правлѣкъль мнозина отъ най-благороднитѣ и най-усърднитѣ младежи на Църквата, като начинъ на живѣне, най-добръ приспособенъ да осигури лична светостъ и спасение, и да ползува свѣта, прѣдставейки му, въ смѣла противоположность на гинящитѣ му суети, хубостта и силата на геройско себеотрицание и истинско щастие въ непрѣкъснато общение съ Бога. Антуза, обаче, спрѣла за малко врѣме изпълнението на намѣрението му. Тя го зела за ръка, завела го въ стаята си и съ съзри на очи го молила да не я оставя. Като покоренъ сянь той отстъпилъ на исканието ѳ, и при все че слѣдъ смъртта ѳ, той прѣкаралъ нѣколко врѣме въ манастиръ, и пазилъ аскетически навици дори и на патриаршески прѣстолъ; но все пакъ по-голъмата частъ отъ живота си той посветилъ на дѣятелна служба въ най-влиятелни постове на църквата. Той почналъ клерикалното си поприше като четецъ въ Антиохийската църква подъ Мелетия, и скоро шѣлъ да бѣде произведенъ въ епископски санъ, ала той избѣгналъ избора си съ единъ видъ благочестива хитрость, и го прѣхвърлилъ на приятеля си Ва-

силія (не Кесарийски, но Рафанийски), когото той считалъ по-достоенъ, но който горко се оплакалъ отъ измамата. Златоустъ защитилъ постѣпката си и я оправдалъ съ туй, че ужъ се допушали подобни постѣпки съ чисти мотиви, и като срѣдства за добра цѣль; позовавайки се неумѣстно на Павла, който ставалъ на еврейтѣ еврейнъ и на езичницитѣ езичникъ. И други отци (за примѣръ Иеронимъ) поддържали сжщитѣ разпуснати възгледи по говорене истината, възгледи, които не се подкрѣпять отъ Библията и сж били всеобщо защищавани отъ езически философи, особено отъ грѣцкитѣ софисти. Не е чудно, че дори и въ днешно врѣме строгата истинность е нѣщо рѣдко въ източнитѣ църкви. По този поводъ Златоустъ написалъ съчинението си върху *свещенството*, въ което се намира горѣспоменатата защита. Въпрѣки този недостатъкъ, то е едно отъ най-полезнитѣ съчинения върху длжноститѣ и отговорноститѣ на священослужителството. То е било прѣведено и на по-главнитѣ европейски езици.

Слѣдъ смъртта на майка си Златоустъ избѣгалъ отъ прѣлъщението и смутоветѣ на градския животъ при отшелници живущи въ горитѣ недалечъ отъ Антиохия, и тамъ прѣкаралъ шестъ години въ изучаване на Библията, въ священно размисление подъ водителството на учения игуменъ Диодора (по-послѣ Тарсийски епископъ), и въ общение съ духовно настроени като него млади мжже като Теодора Мопсутийски, отецъ на Антиохийската (Несториева) теология. Монашеството е било за Златоуста полезна школа за християнска опитность и себеуправа; защото той пригърналъ този начинъ на живѣяне по най-чисти мотиви. Ето какъ списва той живота на своитѣ братия на планинската самотия близу до Антиохия: „Тѣ ставать прѣдъ изгрѣвъ слънце, здрави и трезви, пѣять като че ли съ едни уста хвалебни пѣсни на Бога, послѣ колѣнопрѣклонно се молятъ подъ управлението на игумена, четатъ Свещеното Писание и отивать на

работата си; часа на девет пакъ се молятъ, и послѣ на дванайсѣтъ и на три часа; слѣдъ дневната си работа, тѣ вечерягъ съ хлѣбъ и солъ, по нѣкога и съ дървено масло и сочна растителна храна. Слѣдъ туй изпѣватъ благодарствена пѣсень, и си лѣгатъ на сламеницитѣ си, свободни отъ грижа, скръбъ и ропотъ. Когато умрѣ нѣкой братъ, казватъ: „Той се е усъвършенствувалъ; и тогазъ всички се молятъ Богу такъвъ да бѣде и тѣхниятъ свѣршѣкъ, щото и тѣ да стигнатъ до вѣчното упокоение и до видѣнието на Христа“.

Прѣзъ този периодъ Златоустъ съчинилъ най-равнитѣ си списания, въ които възхвалява монашеството и безбрачието и двѣтъ си дълги писма за падналия Теодора (по-послѣ Мопсуетсий епископъ), който се разкаялъ за монашеския си обрѣкъ и се рѣшилъ да встѣпи въ бракъ. Златоустъ погледналъ на тази постъпка отъ аскетичното гледище на своя вѣкъ и е счелъ едва ли не като отстъпничество отъ християнството, и употребилъ всичкото си ораторско искусство, съ нѣжни умоления и страшно прѣдупреждение да възвѣрне приятеля си въ това, що той мислилъ да е най-здравиятъ и най-безопасниятъ пътъ къмъ небото.

Съ чрѣзмѣрно себеизмъчване Златоустъ повредилъ здравието си и около 380 г. се върналъ въ Антиохия. Тамъ той билъ ржкоположенъ диаконъ отъ Мелетия (който умрѣлъ въ 381 г.) и презвитеръ отъ Флавиана въ 386 година. Съ краснорѣчието и съ чистия и благородния си характеръ той скоро придобилъ любовта на църквата. Прѣзъ шеснайсетъ—седемнайсетъ години на своитѣ трудове въ Антиохия той написалъ по-голѣмата частъ отъ своитѣ *Бесѣди* и *Тълкования*, съчинението си върху *Свещенството*, за което вече говорихме, едно утѣшително послание за отпадналия духомъ Стагиря, и едно увѣщание до една млада вдовица върху славата на вдовството и дълга за постоянствуване въ него. Той не е удобрявалъ втори бракъ, не за туй че е грѣшенъ или незаконенъ, но като несъвмѣ-

стимъ съ идеалното схващаніе на брака и съ висшето благочестіе.

Златоустъ е билъ избранъ патриархъ Константинополски (Цариградски) противъ своето желание. Като такъвъ той работилъ вѣрно и съ добри резултати нѣколко години. По своето образование и своя талантъ Златоустъ е билъ особено приспособенъ да работи въ столицата на Източната Империя. Той успѣлъ на избѣгне изкушението къмъ иерархическа гордостъ и съобразностъ съ свѣтския духъ. Верѣдъ разкошния животъ на Новия Римъ той е продължавалъ аскетичнитѣ си навици и давалъ всичкия си доходъ за болни и бѣдни. Той проповѣдалъ усърдно и практично християнството, настоявалъ на черковна дисциплина, и смѣло бичувалъ пороцитѣ на вѣка и кухнята свѣтска и лицемерна религия на императорския дворъ.

Ала тѣзи безпощадни проповѣди възбудили гнѣва на Императрица Евдокия, млада и хубава жена, която прѣзирала мъжа си и се прѣдавала на страстигъ си. При това увеличаващата се слава на Златоуста възбудила завистта на злобния патриархъ, Теофалъ Александрийски, който не можалъ да търпи успѣшенъ съперникъ въ Цариградъ. Единъ актъ на християнска любовъ къмъ неколцина египетски монаси замѣсени въ прѣвѣрната по Оригеновитѣ учения, уплете и Златоуста въ тази прѣвѣрня. Гонение и страдание трѣбало да изпитатъ негова характеръ и да покриятъ неговата паметъ съ ореола на мъченическия вѣнецъ за каузата на чистотата и любовта. Теофилъ първо изпратилъ въ Цариградъ стария Епифанія, тѣй добръ извѣстенъ по праворѣзната си ревностъ и по умразата си къмъ Оригена, като оржиде на своитѣ иерархически планове, съ надежда той да съсипе хилдоглавата хидра на ересѣта, и да опронасти и Златоуста за привидната му свръзка съ нея. Златоустъ, като ученикъ на Антиохийската богословска школа и практиченъ богословъ, не е симпатизиралъ съ философскитѣ умозрения и алегоричнитѣ фантазии на Оригена, ала той

внаедъ да цѣни заслугитѣ на великия мжжъ и билъ побуденъ отъ чувство на справедливостъ и християнска любовъ да ходатайствува въ полза на монаситѣ, ковто Теофилъ безмилостно изпхдилъ изъ Египетъ; обаче той не имъ далъ причастие, додѣто не се установѣла публично тѣхната невинностъ. Самъ Епифаній узналъ, че монаситѣ били онеправдани и той напусналъ Цариградъ съ тѣзи думи: „Вамъ оставамъ града, палата и лице-мѣрието“. Слѣдъ туй Теофилъ отишелъ лично въ Цариградъ, и веднага се явилъ като обвинителъ и сѣдвя на Златоуста. Той умѣялъ да използва недоволството на духовенството, на императрицата Евдокия, и на двореца, противъ Златоуста. Въ самата епархия Златоустова, „при единъ джбъ“ въ Халкидонъ, той държалъ таенъ синодъ съ трийсетъ и шестъ епископи противъ Златоуста, и тогазъ на основание лъжливи обвинения въ безнравственостъ, нецърковно поведение и държавна измѣна той издѣйствувалъ неговото свадене и заточение въ 403 година. Между двацетъ и деветъ обвинения били и тѣзи: че Златоустъ нарѣкълъ свети Епифанія глупецъ и бѣсъ; че писалъ книга пълна съ ругания къмъ духовенството; че приемалъ посѣщение отъ жени безъ свидѣтели; че той самъ се кѣпѣлъ и самъ ядѣлъ.

Златоустъ нанстина въ три дѣна билъ повиканъ нивадъ вслѣдствие на землетресение и на негодованието на народа, ала билъ повторно осѣденъ отъ другъ съборъ въ 404 г. и пратенъ на заточение отъ двореца, за дѣто възмутенъ отъ издигнатата отъ Евдокия статуя прѣдъ църквата Св. Софїя и отъ театралнитѣ прѣдставления въ свръзка съ празненствата, Златоустъ ужъ отворилъ една бесѣда върху Марка 6; 17 и пр. за споменъ на Иоана Кръстителя съ думитѣ: „Проднада пакъ се вълнува и яри, пакъ тя танцува, и пакъ иска главата на Иоана на блюдо.“

Отъ мѣстото на своето заточение въ Кукусъ и Арабисъ той държалъ прѣписки

съ всички части на християнския свѣтъ, показвалъ живо участие въ мислитѣ въ въ Персія и Скития и апелиралъ на вселенски съборъ. Ала дори и мощното ходатайство на Папа Иннокентій I и сѣмнатията на народа въ Цариградъ не успѣли да смекчѣтъ яростта на двореца и злобата на патриарха завистникъ. Златеустовитѣ неприятели издѣйствували заповѣдъ отъ Аркадия за прѣмѣстванието му въ далечната Нитвуска пустиня. По пята Златоустъ умрѣлъ въ Комана, въ Понтъ, въ 407 г. въ шейсетъ годишната си възраст, хвалейки Бога за всичко, дори и за незаслуженитѣ си гонения. Послѣднитѣ му думи били: „Слава Богу за всичко“

Златоустъ се е почиталъ отъ народа като светецъ; и тридесетъ година слѣдъ смъртта му, по заповѣдъ на Теодосия II. (438 г.) неговитѣ кости били тържествено прѣнесени въ Цариградъ и подложени въ църквата Св. Апостоли.

Иоанъ Златоустъ е ний-великиятъ тълкователъ и проповѣдникъ на Източната Църква, която го почита по-вече отъ всички други отци. Той е оставилъ неопятнено име. Като богословъ, той е билъ прѣдимно правдивъ, умѣренъ и практиченъ; не толкова дълбокъ и оригиналенъ колкото Атанасия и Августина, ала по-горенъ отъ тѣхъ като тълкователъ и проповѣдникъ. Ниднеръ го характеризира както слѣдва: „Въ Златоуста намираме почти пълно взаимно проникване на теоритичното и практичното богословие, както и на догматичния и етичния елементи, показано главно въ сливането на ексигетичната и хомилетична дарба. И за туй неговата ексигетика е била запазена отъ ялова филология и догма, и бесѣдитъ му отъ амвона свободни отъ доктринална оталеченостъ и празна риторика. Въвеждането учението на християнството отъ изворитѣ въ практическия животъ на народа не му е давало врѣме да развива специални догми“.

Отъ Златоуста имаме шестъ стотинъ бесѣди държани въ Антиохия и Константинополъ; тѣ сж най-цѣннитѣ негови

списания. Тъ сж последователни тълкования на книгата *Битие*, на *Псалмистъ*, и на по вечето книги отъ Новия Завѣтъ. Така нарѣчената *Златоустова литур-*

гия, която още се употребява въ всички Източно-православни църкви, носи безпогрѣшни бѣдѣзи на по-сетнѣшенъ вѣкъ.

Д-ръ Т. И. Скотъ

Измамата нарѣчена Теософия

Забѣлѣзваната въ всѣки вѣкъ наклонность къмъ магия, чародѣйство и *окултизмъ* е психологична и морална студия. Всѣкога е имало и сега има хора, които подоволни отъ трезви нѣща, сж готови да се събератъ въ нѣкоя Адуламска пещера, що може да имъ се отвори, отъ нѣкакъвъ си експлоататоръ. Симонъ магесникъ, или чародѣй Елима, който се постаралъ да развърне отъ вѣрата Кипърския управителъ. Като че ли човѣкъ естествено се омайва отъ окултното и нагледъ мистериозното.

Между по-новитѣ отъ тѣзи периодически показващи се явления е така нарѣчената *теософия*. Основателтъ ѝ, полковникъ Олкотъ, изповѣдва, какво въ 1875 г. нѣкакви си съ глжви на главата си тайнствени посѣтители се вѣстивали на прозореца му въ града Нью Йоркъ. Около сжщото врѣме се срѣщнала съ него една авантюристка, Мадамъ Блаватска, и двамата почнали да изработвагъ една система *окултизмъ* и „есотериченъ“ мистицизмъ, що тѣ мислили че водили началото си отъ Индия, отъ дѣто ужъ дошли *махатмитъ* (великитѣ духове). Ех *oriente lux*—отъ Изтокъ видѣлина—и за туй основателтъ на новата система се отправили къмъ Индия да сѣдатъ при нозѣтъ на Брахманскитѣ мѣдрецъ. Тѣ кореспондирали съ нѣкого си, Свама Дьянандъ Сарасвата, Хиндузки реформаторъ, който туку тогазъ се билъ прочулъ въ Индия като истински тълкователъ на Ведитѣ. Въ Индия тѣ сж присѣдинили съ миналия си „учителъ“ и „адептъ“, ала съюзътъ скоро се прѣкъсналъ поради туй,

че двамата отъ Америка искали да поддържатъ братски отношения и съ будизма, на който, за зла честь, Свами като брахманецъ билъ върлъ противникъ. Ала главна квартира се намѣрила за новото „есотерично“, „мистично“, „психично и „астрално“ прѣдприятие, и новиятъ култъ „богомѣдрость“, система безъ Богъ, както ще видимъ, билъ лансиранъ на изтокъ, люлката на мистицизма. Мадамъ Блаватска се посветила на изучаването и практикуването на фокусничество, прѣкадила, и работитѣ ѝ били безмилостно изложени. Тя напуснала страната. Изникнала и литература отъ брошурки и болезнено написани книги съ вѣстникъ подъ скандалното име Луциферъ.

Теософското общество, съ своитѣ ложъ и клонове, претендира да работи за слѣднитѣ три цѣли: 1) За основаване на всемирно братство, 2) Поощряване изучаването на арийската и други източни литератури, религиитѣ и философията, 3) Изслѣждане окултни закони на природата и латентнитѣ психически сили въ човѣка. Съ последната тази цѣль се развива омаята, що привлича болезнено любопитни души къмъ „взиращи се и бѣбрещи“ магесници.

Прослѣдена до главния изворъ, отъ който тази тѣй нарѣчена „божествена мѣдрость“ е ужъ черпала своитѣ припципи и теории, тя просто се оказва смѣлъ опатъ за съживяване древния пантеистиченъ хиндуизмъ, съ всичкитѣ му крупни заблуждения и пороци. Трѣба да се знае, че теософията се труди да игнорира християнството и да го карикатури, когато

и се представи случай, като „есотерична система съ ниско развитие“. Тлософиститѣ говорятъ за „есотериченъ“ будизмъ и претендиратъ да черпатъ по-вечето отъ него, и то за туй негли, че будизмътъ въ послѣдно врѣме е билъ на мода, тъй да се каже, между дирители на мистични новости. А що друго е будизмътъ, ако не протестантско движение въ хиндуизма — въстание противъ кастовото и свещенческо владичество? Въ същественото си учение обаче, будизмътъ е фанатизмъ, пантеизмъ, карма, прѣселение на души, поглъщане в сжидински атеизмъ на пантеистичния хиндуизмъ. Който е доволно „есотерикъ“ да знае каква е философията на ведитѣ, той знае каква е и базата на теософията. Въ това мнозина мисионери и истински изслѣдователи на Индийскитѣ религии сж по добри адепти отъ теософиститѣ, въ нелѣпитѣ имъ старания да съживятъ хиндуизма, и да го поставятъ като съперникъ, или като сборъ на всичко, що е добро по религия или философия. Свѣтътъ се призовава да дойде тукъ и да ние „божествена мъдростъ“, да признае „коделото“ на живота, да се върти прѣзъ безбройни прѣселения на душата, да получи наградата карма (закоктъ за причина и дѣйствия на дѣло), да изработи своето назначение съ лично усилие и да смѣси (поглъщанне) съ това — неизслѣдимо, неизказано, „вѣчната сила“ отъ което е излѣзло всичко, „издухнато“, и въ която се пакъ слива, „вдѣхнато“. Този мистиченъ езикъ не е шегъ, но е хиндуизмъ — теософия. Хиндуизкитѣ книги, съ които най-много се справятъ теософиститѣ сж: *Веданта*, *Рагаватъ Гида*, и двѣтъ чистѣ пантеизмъ, и системата *Йогъ* за фокусничество и чудотворство. Споредъ философията на Веданта има едно върховно духовно сжщество, което въ същественото си есество не знае нищо и не може да бжде познато, отъ което всичко излиза и се развива свѣтътъ, и въ което „коделото на живота“ (прѣселението на души) въ безспирното си движение прѣвърща всичко въ вѣчни издихания и

вдихания. Книгата *Рагаватъ Гида* е драматична повѣсть или разговоръ изъ епизода Махабарата, великата епическа Илиада на хиндуизитѣ. Тя учи чистѣ пантеизмъ. „Есотеричната Теософия“ се стареа да приспособи и тълкува всичко това, употребявайки самитѣ термини на хиндуизката система. Тѣ съ радость я наричатъ „мистическа система“ съ нейното есотерично и есотерично третиране на „божествената мъдростъ“.

Сега нека повторно кажемъ, какво жалкиятъ недостатъкъ на тази нова измама, или на съживения древенъ хиндуизмъ е тази, че тя нѣма Богъ. Гжа Безантъ, сегашната водителка на движението, пише: „Теософията приема сжществуването на единъ вѣченъ Принципъ, познатъ само чрезъ своитѣ дѣйствия. Думи не могатъ да го опишатъ, защото думи подразбиратъ различие, а Това е всичко.“ Ние промарморваме Абсолютенъ, Безкраенъ и Неубословенъ, ала думитѣ неозначаватъ нищо. Главнитѣ букви, що се употребяватъ въ този яловъ „постулатъ“ не правятъ единъ богъ, като живѣятъ, любящиятъ светъ Богъ на люблята. Теософията, съ студено задоволство напуща тази най-живена истина на библията и християнството. Тѣ нѣма нищо, на което да основе дѣйствителенъ етиченъ животъ, което явствува и отъ общия духъ на движението.

При това, теософията е пантеизмъ, който събара всѣко морално различие и всѣки смисълъ на отговорностъ. Ако тя слѣдва логично хиндуизкото си бащинство, тя трѣба да парализира моралното чувство. Сжщиятъ логически резултатъ трѣба да слѣдва и отъ нейното прѣселение на душата и отъ *кармата* или неизменяемиятъ законъ на дѣйствия; защото оставенъ на своитѣ отчаяни усилия, и безкрайно подмѣтанъ въ „коделото на живота“, бавниятъ кржгъ се върти безспирно за утрудената и окайна душа. Това е хиндуизкиятъ *ведантизмъ*, на който гради теософията. Практическиятъ резултатъ отъ това е билъ унижението и отчаянието на хиндуизма въ продължениа на 2,000

години. Най надеждните реформи, като оная на *Брахмо Самадж* и *Ария Самадж*, игнорирани подъ жизнедеятелното допиране на Евангелието, странят отъ теософията, и усвоената отъ нея пантеистична теория. Въстаниците на тѣзи реформаторски движения сж дори враждебно настроени къмъ г-жа Безантъ и нейните съмишленици.

Съвършената безполезнаостъ на този новъ „есотериченъ“, „мистиченъ“ култъ се вижда ясно въ факта, че всичко морално или хуманно или научно, шо той прѣдлага „както основаването на всемирното братство, се върши хиляди пати по-добре отъ работници и послѣдователи на Тогова, който е „Божия сила и Божия мъдростъ“. Сегашната водителка на теософията прѣдлага слѣдния практиченъ споредъ нея планъ: „Една нация трѣба да умножава библиотеки, музеи, галерии за искусства, театри, опери, концертни зали“ и пр. Сега най-добритѣ нѣща отъ всички тѣзи вършатъ християнски люде, но уви за много нѣща, шо се тукъ включаватъ. Колкото за всемирното братство и другитѣ добри нѣща, смѣшно щѣше да бжде, ако да не бѣше печално, да гледа чловѣкъ дребната работа на теософистите въ избраното имъ поле, Индия, въ сравнение съ работата на мисиите, които тѣ прѣзиратъ. И какъвъ е практичниятъ, научниятъ, моралниятъ, или филантропичниятъ резултатъ на този новъ хиндуизмъ? Абсолютното нишо, което да се не върши много по-добре като наука, мораль и хуманостъ отъ християни безъ какъво да било есотерично шипане, ваиране и бѣбрене. Църьтъ противъ тази меланхолична възмама е умъ отворенъ за тѣзи факти и искрено обръщае къмъ великия Лѣкаръ.

„Отъ Теософията при Христа“ е заглавieto на една книжка издадена наскоро отъ Трактаатното Дружество на Сѣверна Индия, и писана отъ една млада госпожа, която въ Англия била почетна секретарка на теософското дружество; тя била дѣятелна, ентузиастична и отишла въ Ин-

дия да усъвършенствува своите познания въ мистерияте. Тя била изненадана, като видѣла, че християнството упражнявало такава сила надъ учените. Въ Индия тя се срѣщнала съ усърдна госпожа християнка, чрѣзъ влиянието на която, тя била приведена да види слабостта на окултизма, въ който тя само намѣрила камъкъ вмѣсто хлѣбъ, и змия вмѣсто риба. Като разумна личностъ, тя се върнала при Христа и написала и издала горѣспоменатата книга.

Рускитѣ студенти.

Рускиятъ студентски свѣтъ не прѣдставлява компантна, хомогенна маса руси, както би си помислилъ чужденецътъ, ала той отражава разнообразието на разнитѣ националисти, които съставляватъ 144,000-000 жители на руската империя и на разнитѣ езици и диалекти (около 100), шо се говорятъ въ тази широка империя. Това особено се забѣлѣзва въ западнитѣ университети, въ Дорпатския, за примѣръ, дѣто студенти поляци, германци, лети, естонци и руси образуватъ отдѣлни групи, послѣднатѣ обгръщатъ освѣнъ „великоруси“ и „малоруси“ и нѣколко евреи, и мургави кавказци (арменци и георгийци). Тѣзи групи не сж въ добри отношения помежду си.

Невъзможно е за сега, прѣди да се е направило точно приброевие, да се прѣсметне точно числото на студентите въ осемте университета и въ тридесетъ и шестте висши технически училища и въ единадесетѣ горни женски учебни заведения; ала до толкова е вѣрно, че числото въ послѣдво врѣме много се е увеличило, като се е подигнало въ Петербургъ отъ 14,600 въ 1905 г. до 20,500 включително и 8,400 жени. Цѣлото число за цѣла Русия не може да е по-долу отъ 64,000. Достоеенъ за отбѣлѣзване фактъ е, че студентите сж концентрирани въ нѣколко голѣми цѣнтрове, и съ това тѣ ставатъ по-достѣпни за работа между тѣхъ.

Ние ще се ограничимъ на отличително руската класа студенти. Първото впечатление, що тѣ правятъ на единъ чужденецъ, не е твърдѣ добро. Съ изключение на нѣколцина добри обличия, тѣ сж повечето крайно бѣдни. Тѣ се трупатъ въ университетигѣ безъ парични срѣдства, съ надежда че ще намѣратъ работа, или че ще се препитаватъ съ прѣподаване частни уроци и мѣзина гладуватъ. Прави впечатление и безчинието имъ, разюздаността имъ, липсата на прѣдприимчивостъ и постоянство и съвсѣмъ лѣкиятъ начинъ, по който тѣ гледатъ на най-лошигѣ форми на грѣха. Самото чувство за добро и зло, за право и криво, като че е до голѣмъ размѣръ заличено въ тѣхъ. Числото студенти, които не само сж участвували въ явни смугове, но въ така нарѣчени въоръжени кражби нѣма нужда отъ коментарии.

При все това не малко трѣба да се каже въ полза на тѣзи студенти за изкупуване тѣзи тъмни чѣрти. Русатѣ сж чувствителенъ народъ, бързи да чувстватъ ч да дѣйствуватъ подъ импулситѣ, що приематъ, изложени на най-добритѣ и най-висши влияния. Едва ли ще намѣрите негдѣ по-топлосърдечни, великодушни, безкористни люде, щомъ веднажъ спечелите тѣхната любовь. Тѣ сж най-готови да издивяватъ и да бѣдагъ изживени за една кауза, що сж пригърнали. Една студентка, която живѣеше съ 62 лева на мѣсецъ, даваше 20 лева за нейната социалъ демократическа партия „Що вършите? Какво жертвувате?“ е обикновениятъ въпросъ, що се задава на единъ другаръ студентъ. Не трѣба ли това качество да се правлече и употрѣби за Христовата кауза?

Националното чувство е тъй сжщо силно, особено въ центрове като Москва, и немалко подозрение и прѣдразсѣдкъкъ противъ чуждото влияние трѣба да се очаква. Врѣмето не е пари въ Русия, и изгубваното врѣме не може да се прѣсѣмѣне. Прѣди изпитатѣ зубренето е естествено много голѣмо.

Една отъ най-интереснитѣ пробле-

ми за проучване е религиозното настрѡение на студентитѣ. Съ малко изключения тѣ считатъ себе си свободномислящи, ала вродената набожностъ на руския народъ се показва дори и въ самото безвѣрие. Тѣ рѣдко биватъ индиферентни къмъ този прѣдметъ. Самата фанатическа ревностъ на прогнвохристиянската пропаганда що тѣ водятъ, начинътъ, по който тѣ се лутатъ за нѣщо, което да изпълни празнината на тѣхнитѣ души, числото на извършенитѣ самоубийства по чисти етични причини, и начинътъ, по който тѣ стговарятъ, ако нѣщо посрѣщне тѣхнитѣ нужди — е и изразителенъ и прави впечатление. Не трѣба да се забравя, че макаръ и обикновено да отхвърлятъ християнството въ библейската му форма, считайки го като басня на миналото — никога Евангелието не имъ се е проповѣдвало въ своята простота и сила. Малцина руси сж чели цѣлия Нови Завѣтъ. Нито трѣба да се забравя, че по много причини множеството руски студенти сж се до тамъ отклонили отъ християнството и сж приели такива лъжливи учения, че ще трѣба бавна, търпелива, постоянна работа да се придобие по-голѣмата частъ отъ тѣхъ за Христовото евангелие. Разбира се, тази работа трѣба да се върши на евангелска интерденоминациална основа.

Нѣма съмнѣние, че нови и крѣпки сили за зло и добро сега дѣйствуватъ въ Русия. Промѣна се забѣлѣзва дори и въ политическото настрѡение на мнозина студенти; мнозина сж били разочаровали въ политическия си идеалъ и сега сж недостъпни. „Ние научихме много прѣзъ тѣзи години по политическа агитация“, казватъ тѣ, „ала не сме имали врѣме да мислимъ за себе си“. Нови тенденции се показватъ и въ моралната и религиозна областъ. Грубиятъ материализмъ губи почва, и при все че теоритическиятъ пессимизмъ плѣнява немалцина и дори и монизмътъ възприема по-опрѣдѣлена форма, сѣ пакъ християнски тенденции, колкото неопрѣдѣлени и слаби, повече и повече

се чувствуватъ. Московскиятъ професоръ Булгаковъ, бившъ разпаденъ марксистъ и атеистъ, поставя християнството на първо мѣсто навсѣкадъ, дѣто може. Религиозно-философски общества се появяватъ, и много се говори за християнството. Отрадно явление е това, че измежду студенти излѣзли изъ богословски семинарии, и които обикновено се считатъ най-ожесточени, намираме мжже, въ които доброто познание на Евангелието е при-

готвило почвата за дѣйствителна служба за Христа. Тѣ могатъ да станатъ най-добритѣ наши помощници.

Явно е, че нови духовни вѣтрове вѣятъ изъ Русия; събужда се християнска мисль въ тази велика империя; външни ограничения и прѣпятствия сж повечето прѣмахнати. Сега е дошло врѣме да вървимъ напредъ съ всичката си сила. (Изъ „The Student World“).

БОЖИЕТО ДѢЛО

ВЪ РАЗНИ СТРАНИ.

Петдесетница въ Източна Африка.

Епископъ Харцелъ, като пише отъ Мадерскитѣ острови, съ дата 15 февруари, дава слѣднитѣ радостни вѣсти:

„Даденитѣ за работата рапорти на Мисийската Конференция на Източна и Централна Африка, която се склучи въ Умтали, на 26 минали ноември, изтъкнаха бѣлѣжитѣ успѣхъ, особено въ развитието на работата между туземнитѣ африканци. Конференцията бѣше врѣме на петдесетъчнна сила, и като прѣдседателствуващитѣ прѣзвитери Водхаусъ, Ферисъ и Ричардъ както и онѣзи, които управляватъ мисионерски станции, даваха рапортитѣ си, които показваха феноменално расене, духъ на молитва и благодарностъ изпѣлваше всички срѣца и намираше повѣкога изразъ въ пѣсни и молитви.

„Само осемъ мѣсеца сж се изминали отъ послѣдната сесия на конференцията, ала прѣзъ това врѣме, растенето както се то показва съ слѣднитѣ цифри, е било бѣлѣжито. Прѣди да издѣжа цифритѣ, добръ ще бѣде да кажа, че въ всичкитѣ центрове е имало консервативна грижа, първо по приемане подъ изпитъ туземци, и слѣдъ туй и по приемането имъ въ пълно членство. Рапортитѣ за вѣрностъ отъ страна на членове и туземни работници бѣха наистина

насърдчителни. Рапортираното членство е както слѣдва: пълни членове, 492; членове подъ изпитъ, 2130; всичко, 2,622. Това отъ миналата конференция насамъ е увеличение съ 1157. Числото туземни работници е 122, увеличение съ 62. Нѣдѣлни училища 55, увеличение съ 33. Служители и учители въ сжщитѣ училища, 170, увеличение съ 75. Ученици, 2,307, увеличение съ 1,183; Черковни здания голѣми и малки 51, увеличение съ 12; Класни училища 1, учители 5, ученици 53. Първоначални училища 65, увеличение съ 35, ученици 2,532. Това е увеличение съ близу 1,500. Събрани за самоиздържане 26,948 лева. Стойността на всички имущесва 735,815 лева. Всичкиятъ дългъ на Конференцията, що възлиза на 56,250 лева е направенъ за църквата „Св. Андрей“ и Умталиската прогимназия, която струва 250,000 лева.

„Конференцията включава работа въ Португалска Източна Африка и въ Източна Родезия. Прѣди двѣ години ние нѣмахме имущества, и имаше само единъ мисионеръ и нѣколко туземни членове. Ние се нуждаемъ за сега отъ петъ първокласни мжже, които сж готови да отидатъ въ голѣми туземни центрове, дѣто

въ всѣка околия има отъ 10,000—30,000 души, и дѣто никога не се е проповѣдало Евангелието. Прѣдъ насъ има много добри случаи за добиване добри резултати въ Източна Африка.

Религиозни събуждания въ Корея.

Годината 1907 ще бѣде отбѣлѣзана въ исторiята на Корейската Църква като година на първото религиозно събуждане на експериментална религия. Работата, която азъ съмъ надзиралъ, е имала добъръ дѣлъ въ тѣзи събрания, които сж били изворъ на неизказано благословение. Вънъ отъ класовѣтъ за изучаване Библията, почти всѣка отъ голѣмитъ и нѣкои отъ малкитъ църкви сж държели съживителни събрания, що сж траели отъ една до три седмици. Туземнитъ проповѣдници участвували въ Пенъ-Янгското религиозно събуждане въ врѣме на богословския класъ, поеха водителството въ тази работа, която е имала за резултатъ прѣзраждането на църквитъ на всѣкъдѣ изъ църковната околия. Тѣзи събрания бѣха врѣмена на сърцевизпитователна молитва, изповѣдъ на грѣхъ и възвръщане и поправяне на миналото, до колкото това е било възможно; слѣдъ това дойде дѣйствиелно усѣщане на простени грѣхове, радостъ отъ увѣреността на новата вѣра и кръщение съ Светия Духъ въ прѣчистване и сила за служене. Свещената пѣсень, която тѣй трогна Епископа Харисъ, когато я пѣха въ Пенъ-Янгъ, бѣше: „Нищо друго освѣтъ кръвта Исусова“.

Когато корейцитъ станатъ християни, тѣ събарятъ „дяволскитъ къщи“ по плавинскитъ ребра и къщичката за злия духъ до пѣтнитъ врата, ала до тѣзи събрания мнозина отъ тѣхъ не бѣха съборили къщата, що дявола бѣше постронъ въ сърцата имъ. Много примѣри бихъ могълъ да приведа; но два само ще дамъ. Единъ момъкъ, който отъ нѣколко врѣме бѣше станалъ християнинъ, изповѣдайки грѣховетъ си, получи страненъ новъ огнь

въ живота си и отиде при родителитъ си, които не бѣха християни и съ съззи на очи ги увѣщава да станатъ и тѣ християни. Тѣ напуснаха кръчмата, що бѣха държали цѣли двацѣтъ години и сега сж усърдни послѣдователи Исусови. Въ два голѣми града недалечъ единъ отъ другъ имаше двѣ силни групи християни. Откакъ съмъ ималъ надзоръ надъ Божията работа въ тази околия, старалъ съмъ се да ги убѣдя да се съединятъ и построятъ една църква, но църковна разпра всѣкога разваляше не само нашитъ планове за църквата но и Божията работа въ околията. Дойде религиозното събуждане, и имаше голѣма изповѣдъ, съ мъжа и съззи, на гордостъ и ревнивостъ и умраза, и сега тѣ сж съединени и строятъ голѣмо църковно здание съ керемиденъ покривъ. Далечъ най-важното нѣщо на годишната работа сж били тѣзи религиозни събуждания. „Безъ тѣхъ,“ както каза единъ отъ туземцитъ, „църквата въ Корея сѣ излагаше на голѣма опасностъ, съ тѣхъ се е родила нова и жива църква.“

До тази година и азъ бѣхъ малко много свързанъ съ тази достойна за прѣзрѣние мисль, че Изтокъ е Изтокъ и Западъ е Западъ, и че не може да има дѣйствиелно сродство и обща почва помежду имъ. Съ други думи и азъ бѣхъ казвалъ, че кореецътъ никога не ще има такава религиозна опитностъ, каквато иматъ християнитъ въ културнитъ страни на Западъ. Тѣзи религиозни събуждания ме научиха двѣ нѣща: Първо, ако и да има по повърхността хиледи нѣща, що сж прѣко противоположни на онѣзи на Западъ, сѣ пакъ кореецътъ е по сърце и по всички основни нѣща едно съ брата си на Западъ, защото „Богъ е създалъ отъ една кръвъ всички родъ чловѣчески, да живѣятъ по всячкото лице на земята, за да търсятъ Господа и Го намѣрятъ.“ На второ мѣсто, тѣзи религиозни събуждания ме научиха, какво относително въпроса за прѣобладаване на религиозния принципъ въ цѣлия животъ — съ молитва и съ просто дѣтско повѣреніе — Западъ не само има

много нѣща, но и дълбоки нѣща да учи отъ Изтокъ, и догдѣто не научимъ тѣзи нѣща, ние не ще познаемъ пълното Евангелие Христове.

Най-доброто отъ всичко е, че това религиозно събуждане е написало още една неоспорима глава по доказателствата на християнството. Ветхото евангелие на кръста и кръвта и възкръсението сега е станало даромъ, пълно и съвършено спасение за голѣми множества и буквално е зело стотини дѣниви и безъ цѣль живѣюща корейци и ги е прѣвърнало въ сжщински *динамоси* на евангелизаторска сила. И не само това, ала доказано е, че християнството удовлетворява духовната нужда и гладъ на народа. Въ книгата на Лафийдълъ Хжрнъ върху Япония, на стр. 20 се намира слѣдното твърдение: „Будизмътъ се е научилъ въ Индия, въ Китай, въ Корея и въ разни прилежащи страни, да посрѣщне духовнитѣ нужди на народа поддържащи постоянно поклонение на прадѣди.“ Отистина будизмътъ се е научилъ да се приспособява на корейския народъ и да не се мѣси на тѣхното поклонение на праотци, ала отговорилъ ли е той на духовнитѣ нужди на народа? Да допуснемъ, че е отговорилъ на нуждитѣ на малцина отъ висшитѣ класи, фактътъ си остава, че будизмътъ е оставилъ голѣмата народна маса ненахранена, и днесъ, вѣнъ отъ християнството, тѣ сж тѣй гладни духовно, както сж били, прѣди да влѣзе будизмътъ въ Корея. Прѣзъ 3000 години, прѣзъ които е владѣло управлението на мъртвитѣ, Корея е станала мъртъвъ народъ. Нуждата сега е отъ живъ спасителъ, който може и иска да ги освободи отъ поклонението на мъртвитѣ. Че този спасителъ се намира въ християнството става явно всѣки день. Ако и да не е имало специална *агресивностъ* (настъпателностъ) отъ страна на мисионеритѣ противъ пратеческо поклонение, очевидно е, че християнството и тѣзи религиозни събуждания не малко сж побъркали на тѣзи поклонения. Въ това отношение християнството не се спогажда съ Корея; отъ друга

страна, обаче, очевидно е, че на всѣкадѣ християнството удовлетворява духовнитѣ, интелектуалнитѣ и моралнитѣ нужди на корейския народъ. Попитахъ едного отъ многото отлични посѣтители, що сме имали тази година, какво той мисли за християнството въ Корея. Той токо що бѣ прѣкаралъ единъ недѣленъ день въ града Пиенгъ-Янгъ, гдѣто се събиратъ на поклонение шестъ—седемъ хиляди души, и неговътъ отговоръ бѣше: „Чудесно, чудесно!“ Не само свещенослужители и секретари на мисионерски дружества, ала и нѣколко кореспонденти на вѣстници и търговци сж изказали удобрението и удивлението си за чудеснитѣ дѣйствия на християнството въ Корея.

А корейци нехристияни както и християни, разбиратъ, че единичката имъ надежда за спасение е въ християнството. Единъ малкъ инцидентъ, що не би могълъ да стане прѣди една година, е типиченъ и многознаменателенъ. Главния сѣдия на околията Хамъ-Чонгъ покани всичкитѣ християнски първоначални учители на разходка въ главния околийски градъ. Събраха се около двѣста ученици и четири петъ стотинъ мъже християни. Сѣдията и седемъ отъ ваднитѣ търговци, всички нехристияни, дадоха обѣдъ не само на ученицитѣ, но и на всичкитѣ мъже християни. Имаше стотини нехристияни, които гледаха отъ страна, но не единъ отъ тѣхъ не получи обѣдъ ованъ день. — „Защото както прѣдставихте удоветѣ ваши за раби на нечистотата и на беззаконieto за беззаконство, така сега прѣдставете вашитѣ удове раби на правдата за светостъ. Защото когато бѣхте раби на грѣха, свободни бѣхте отъ правдата. Тогазъ, прочее, какъвъ плодъ имаште отъ онѣзи работи, за които сега се срамувате? Защото сетнината имъ е смъртъ. Но сега като се освободихте отъ грѣха, и станавте раби Богу, имате плода си въ свѣтостъ, а сетнината животъ вѣченъ. Защото заплатата на грѣха е смъртъ, а Бжжието дарование е животъ вѣченъ въ Христа Исуса нашия Господъ“. (Рим. 6; 19—23).

Д-ръ Л. Флэдъ.

Всеобемлива идея за Църквата.

(Продължение отъ брой 1-й и край).

Наклонни сме да мислимъ, че Богъ ни представя дълга въ цѣлата Библия, забравяйки, че въ сравнително малко думи можемъ да намѣримъ основнитѣ истини, що трѣба да рѣшатъ съдбата на нашитѣ души и да ни приведатъ въ хармонично отношение съ Бога, и най-послѣ да ни осигурятъ вѣченъ животъ. Всѣка наука има техническия си рѣчникъ, както химията, астрономията и геологията. Християнската религия има особенъ свой рѣчникъ. Нѣкои думи въ Библията даватъ богато значение на ума и сърцето на човѣка. За примѣръ, човѣкъ се научава що значи вѣра въ Исуса Христа, чрѣзъ вѣрване. Той добива познание за покаяние отъ грѣхъ, когато самъ се покае. Новорождението той може да разбере само когато самъ бѣде новороденъ. Тѣзи сж думи въ Божия рѣчникъ, и тѣ ставатъ наши, когато отъ опитъ ги разберемъ, а опитността е единичниятъ способъ за добиване това познание. Никой не може да каже въ сърцето си, че Исусъ е Христосъ освѣнъ чрѣзъ Светия Духъ. Какво дълбоко значение има това и колко твинствено е то на непосветенитѣ, на онѣзи, които не познаватъ Бога въ прошеніето на грѣховетѣ си. Когато Богъ казалъ на евреитѣ: „Ще излѣя Духа Си врѣхъ вась“, Той имъ далъ обѣщание, що е упавидъ прѣзъ всичкитѣ вѣкове. Всѣкога е било истина и ще бѣде до хилядолѣтнето, че тайната Господня е съ онѣзи, които Му се боятъ. Той е пазидъ тѣзи тайни и силата за и силата за обяснение тѣзи думи прѣзъ всякото врѣме. Книги не сж успѣли да ни обадятъ, свидѣтели не ни сж дали тайната. Никой другъ освѣнъ Богъ не е изявилъ тѣзи думи на човѣцитѣ. Рѣчникътъ на Библията е свойственъ

на Божия животъ и на живота на Исуса Христа, и тъкмо тѣй свойственъ е и на онѣзи, въ съзнанието на които тѣзи думи сж обяснени отъ Божия Духъ.

Рѣчникътъ на наукитѣ постоянно се измѣнява. Химията, астрономията, геологията се измѣняватъ, ала Божиятъ рѣчникъ никога не се измѣнява. И тѣй тукъ въ нашия езикъ, който изглежда да е лѣтяща наредба, има нѣщо постоянно. То има работа съ нашето безсмъртие и нашето вѣчно наслѣдие. Богъ заявява, че една йота или рѣзка нѣма да прѣмине, догдѣ се всичко не изпълни, и тѣзи думи дѣйствуватъ въ човѣшката душевна опитностъ, която има да е вѣчна.

Тази е великата слава на езика, що употребяваме въ нашето сношение съ Бога и въ нашитѣ отношения съ нашитѣ ближни по всичко, що трѣба да бѣдемъ наставени въ тази Божия църква.

Ако славата на този езикъ е толкозъ велика въ благословеніята, що може да даде на човѣцитѣ, като имъ дава познание за Бога, и благословеніето, що е обѣщаль, то колко голѣма е опасността, когато хората употребяватъ езика за ниски цѣли, унизяващи възгледа, и когато той (езикътъ) става гласъ на разногласни и разглѣващи страсти. По-скоро нека бѣде употребенъ езикътъ, съ който Богъ ни е надарилъ въ Неговитѣ църкви и на всѣкадѣ за подигане човѣшката мисль и за спечелване побѣда за човѣшката душа.

Всичко това има и друго велико значение и то е сигурността и стабилността на нашата религия, що вдъхва на притежателя ѳ съзнание за сигурностъ и безопасностъ. Това дихожда по начина, по който Богъ показва Своето низхождение къмъ човѣшката душа. Той пемага на чо-

вѣка да мисли както Той мисли, помага му да подчини своето въображение и да направлява дѣйствието на своята воля, като му обяснява съ езикъ, що може да разбере, какъ трѣба да става това. Колкото слаби или немощни и да сж способноститѣ на човѣшкия умъ, Христосъ се приспособява на способността на овзи умъ и помага да го приведе въ хармония съ Бога чрѣзъ опитността, що издѣйствува посредствомъ Своитѣ думи.

И пакъ чрѣзъ особеното приспособение Иисусово на човѣшкото сърце въ всичкитѣ му вълнения, давайки Себе Си на страховетѣ и надежнитѣ му, на радоститѣ и скърбигѣ му, на вѣрата и любовта му, и какъ би могълъ да стори това, ако нѣмаше езикъ, който да е общъ между човѣшкото сърце и Негова умъ. Съ една дума Той се приспособява на всички усѣщания въ областта на душевнитѣ вълнения, за да помогне на човѣка да владѣе страститѣ си и да контролира живота на сърцето си и да издѣйствува въ него съ з н а н и е и опитностъ, тъй че човѣкъ да бжде пълень съ знание, което въодушевява живота съ високи надежди и изобилна радостъ.

И когато стане всичко това, тогазъ съ прибавченъ процесъ Иисусъ приспособява Себе Си на изразитѣ за моралността на човѣка. Като тъйкъ етиръ Неговото влияние се разпростирава по моралното естество и се изтъква въ моралното поведение. Тѣй че за живота на човѣка имаме мораленъ законикъ, що се привежда до точностъ.

Ние виждаме това въ една система за теглилки и мѣрки, въ нашитѣ статистически таблици и системи за етика. Математиката като наука показва съ каква точностъ трѣба да усъвършенствуваме моралния си характеръ, нашитѣ отношения къмъ Бога и човѣка.

Въ всички изрази на човѣшка симпатия за слабитѣ, страдащитѣ и опечаленитѣ, Иисусъ Христосъ се е приспособявалъ къмъ човѣшката душа, тѣй че въ всички тѣзи външнии изявления на морално поведение и християнски животъ да можемъ да показваме що е Той и що

прави за човѣка.

Сега въ тази опитностъ на религията, който не е усѣщалъ въ дълбинитѣ на вътрешното си съзнание въздържателни влияния, когато е билъ изкушаванъ да грѣши, или който не е изпитвалъ внушения за дългъ а въ други случ и, мисли за миръ, който надминава всѣко звание, и какъ не е ималъ пробѣски за висшя животъ? Съ тѣзи обяснения за Божиитѣ думи на ума и сърцето, както се приспособява Иисусъ на живота, дохождаме до заключението, че Той и само Той има думитѣ на животъ вѣченъ и Той издига човѣка въ нова сфера на животъ и радостъ съ Себе Си.

Тѣзи опитности не могатъ да се прослѣдятъ по закони за човѣшка асоциация. Не може да намѣрите произхода имъ въ естествения свѣтъ или въ естествения човѣкъ. По този начинъ се ражда човѣкъ отъ горѣ. Неговото гражданство е на небето. Неговото поведение е небесно. Тѣ сж божествени въ произхода си и небесни въ влиянието си, и едно отъ чудесата на този свѣтъ е това, дѣто Иисусъ Христосъ е направилъ възможно да съзнава товѣкъ тѣзи нѣща.

И защо да не е тѣй? Защо да не дойдемъ да разберемъ Христа? Той е билъ въ свѣта, отъ какъ е билъ свѣтътъ сътворенъ, въ Библията, откакъ е била писана, и въ църквата е билъ Той, откакъ е била основана. Той казалъ на единъ отъ своитѣ другари, съ когото билъ нѣколко години: „Толкозъ врѣме съмъ билъ съ тебе и не си ли Мъ позналъ?“ Каква слава дохожда на човѣка, който е намѣрилъ това невидимо сѣщество, автора на нашия животъ въ щастлива опитностъ, и който ходи по Него, както въ старо врѣме е ходилъ единъ по Бога.

Тази е обемливата идея за църквата, която само може да придаде достоинство на зданието, да облагороди всеки поклоникъ, що я реализира и да го подготви да стане жител на „града, който нѣма нужда отъ слънцето, нито отъ луната да го огрѣватъ“, и въ него нѣма храмъ „защото Господъ Богъ Всемогущъ и Агнето сж неговъ храмъ.“

ЗА ЕВБОРТСКИТЕ

ДРУЖИНИ.

Добър примѣръ.

Слѣдното се казва за една Евпортска Дружина въ Америка; то трѣба да бѣде вдѣхновение за всѣка дружина: „Молитвенитѣ събрания на Евпортската Дружина всѣка Недѣля вечеръ сж ставали плодотворни и вдѣхновителни. Много млади посѣщаватъ тѣзи събрания всѣка седмица. Духътъ на събрание е билъ най-прѣвъзходенъ, и посѣтитѣлитѣ сж отивали въ редовната проповѣдническа служба, що слѣдва почти единодушно. Това е било много приятно на пастира. То е изворъ за насърчение, що пастирътъ съ признателностъ признава.“

Тукъ има двѣ нѣща: качеството на молитвенитѣ събрания и вѣрността на младитѣ посѣтители въ посѣщаване вечерната за проповѣдь служба. Не е чудно, че пастирътъ е билъ много доволенъ. Каква по-добра подкрѣпа може да има за развиване духовниятъ животъ на църквата отъ едно вдѣхновително молитвено събрание отъ млади хора? И какво друго ще подбуди посѣщаване редовнитѣ служби съ проповѣдь отколкото присъствието на голѣмо число млади хора?

Младитѣ могатъ да спомогнатъ или да попрѣчатъ на успѣха на една църква. Ако това е истина, то ясно изтъква тежката отговорностъ, що лежи върху младитѣ членове на Евпортскитѣ Дружини за поддържане молитвенитѣ събрания отъ добро духовно качество, и за вѣрно присъствуване на опредѣленитѣ благодатни срѣдства.

Малки услуги.

Какъвъ голѣмъ сборъ правятъ малкитѣ услуги. Много хора, които вършатъ много добрини, извършватъ по вече отколкото малцината, които вършатъ велики и позорищни нѣща. Милионерътъ дава своитѣ хиляди, и неизвѣстниятъ ученикъ Христовъ малката си стотинка. Ала подавания на многото неизвѣстни дарители надминаватъ тѣзи, които очудватъ свѣта и добиватъ голѣми похвали.

Тѣй е и въ всѣко поле на полезностъ. Бѣднитѣ не могатъ да бѣдатъ лишени отъ радостта на даването; и на скромнитѣ не може да се отнеме радостта на служението. Да не дава човѣкъ за туй че има само малко значи да угаси свѣтлината на своя животъ. Да не служи човѣкъ за туй че не може да стори много знача да игаси духа на братство въ своето сърце.

Не, многото малки нѣща правятъ голѣмитѣ. Силата на електрическата свѣтлина се брой съ свѣщни сили. Енергията на машинитѣ, що каратъ голѣмитѣ параходи прѣзъ бурята, се смѣта съ конски сили. Златото не се тегли съ тонъ, но съ унция. Драгъ, зърно, капка сж фамилиярни за аптекаря термени. Лопатата върши голѣма работа на Панамския каналъ.

Не възпирай малкото, защото не си въ състояние да сторишъ голѣмото. Твой дългъ е да споришъ нѣщо, било малко или много. Голѣмината не е факторъ. Мотивътъ важи. Духътъ на готовностъ

отъ твоя страна, като съвпада съ нуждата на приятеля отъ друга. дава качество на услугата.

Какъ да се реализира идеала на Епворскитѣ Дружини.

Всѣка Епвортска дружина трѣба да се старее да постигне слѣднитѣ нѣща:

1. Да се държи мѣсечно дѣлово събрание и мѣсечно кабинетно събрание.
2. Да постави всѣки членъ на Дружината въ нѣкой отъ отдѣлитѣ.
3. Да плаща известна сума къмъ текущитѣ разноси на църквата.
4. Да гледа, щото колкото се може повече отъ членоветѣ на Дружината да станатъ черковни членове.
5. Членоветѣ на Дружината да се молятъ и да говорятъ въ молитвенитѣ събрания.

6. Да прѣдставя прѣдметъ на утрешната стража.

7. Да организира хоръ който да помага въ молитвени и други религиозни събрания.

8. Да води единъ класъ по изучаване мисиитѣ.

9. Да води молитвено събрание веднѣжъ въ три мѣсеца подъ управлението на втория отдѣлъ.

10. Да посѣщава болни, затворени и странни.

11. Да помага на онужденитѣ.

12. Да зема колекция веднѣжъ въ мѣсеца за третия отдѣлъ.

13. Да доставя цвѣта за църквата.

14. Да прѣдвижда дружелюбни или литературни упражненія слѣдъ всѣко дѣлово събрание.

15. Да държи колкото се може по-вече дружелюбни и литературни вечеринки.

16. Да плаща опрѣдѣленитѣ за Централното Бюро суми.

РАЗНИ.

Сесилъ Родзз оправданъ като пророкъ.
—Само 1167 километра желѣзпѣхтна линия оставатъ да се направятъ за да стане възможно пѣхтници да пѣхтуватъ по желѣзницата, езеро и рѣкп отъ Кайро до Каптаунъ. Прѣговори за доискарването на тази линия се правятъ отъ главния инженеръ, който до сега е надзиравалъ полаганieto релси на 5000 километра пѣхтъ въ Южна Африка.

—*Majestätsbeleidigung.*—Така се нарича на нѣмски прѣстѣплението по критикуване Императора и други владѣтели—

оскърбление на особата, както бихме казали ние. Говорейки върху това единъ американски вѣстникъ тегли паралелъ между положението въ монархии и онова въ великата американска република и завършва съ слѣднитѣ думи: „Въ Съединенитѣ Щати привилегията за критикуване висши чиновници, ако и често да се злоупотрѣбява, почива на такава здрава основа, че не търпи ограничение“.

—*Иосифъ Чемберленъ, британскитѣ държавенъ мѣжъ, върху въздържаността на спиртни пития.* — „Никаква

статистика“, казва г-нъ Чемберленъ, „не е потрѣбна за да покаже не нашия народъ че въздържателната реформа почива на основата на политическия, социалния и моралния прогресъ на Англия. Пиянството е проклятието на нашето отечество; то съсвива щастия, поврежда здравето; разстройва живота на единъ отъ всѣки дваисетъ души отъ нашето население. Ако да можехъ да прѣмахна утрѣ въ

Английския народъ желанието за спиртни пития, какви промѣни щѣхме да видимъ! Щѣхме да видимъ даждията намалени съ мякиони фунта стерелинга; щѣхме да видимъ нашитѣ затвори и приюти за бѣдни праздни; щѣхме да видимъ спасенъ живота на по-вече души въ дванадесетъ мѣсена, отколкото загинватъ въ единъ вѣкъ на ожесточена и свирена война.

Теми за молитвенитѣ събрания на Експортскитѣ Дружини за мѣсецитѣ Априлъ, Май и Юни.

АПРИЛЪ (н. с.)

— 5. *Богъ промишлява за Своитѣ птици, Своитѣ кринове и Своитѣ чада.*—Мат. 6; 25—34. Пс. 37; 23—29.

— 12. *Прѣкъснати осани.* — Лука 19; 32 — 49. Зах. 9; 9—11. (Цвѣтна Недѣля).

— 19. *Възкрѣсенска вѣсть.* — Идете, кажете на братията Ми“. Мат. 28; 1—10. Ис. 40; 9—11 (Великденска мисионерска служба).

— 26. Ис. Нав. 1; 5—9. Втор. 31; 6—8. Мат. 28; 29. Ис. 54; 16—17.

МАЙ.

— 3. *Какъ да сме несмуцавани въ служение.*— Притчи 16; 7. Пс. 125; 1. Ис. 26; 3. Иоан. 14; 27.

10. *Какво ще даде Богъ на Своитѣ чада.*—Лука 18; 1—8. Мат. 7; 7—12.

— 17. *Нашето призвание.*— Кор. 1; 26. Фил. 3; 8—16. (Годишнината на Екпортския Съюзъ).

— 24. *Божие невидимо покровителство.* 4 Цар. 7; 14—19. Лука 12; 4—12.

— 31. *Градътъ за Христа.*—Мат. 21; 10. Зах. 8; 1—8.

ЮНИ.

— 7. *Обѣщанието на Отца.* — Лука 24, 44 — 49. Ис. 44; 1—8. (Петдесетница).

— 14. *Божие откровение на събудения разумъ.*—Еф. 1; 15—23. Ос. 14; 8—9. (Възпитателенъ день).

— 21. *Богъ покровителствува Своитѣ чада въ врѣме на опасность.*— Случки отъ Библията и отъ жигота на мисионери. Пс. 34. Лука 12; 6—12.

— 28. *Безопасенъ въ Божиитѣ ръцѣ.*—1 Пст. 1; 3—5. Иоан. 10; 28—29.